

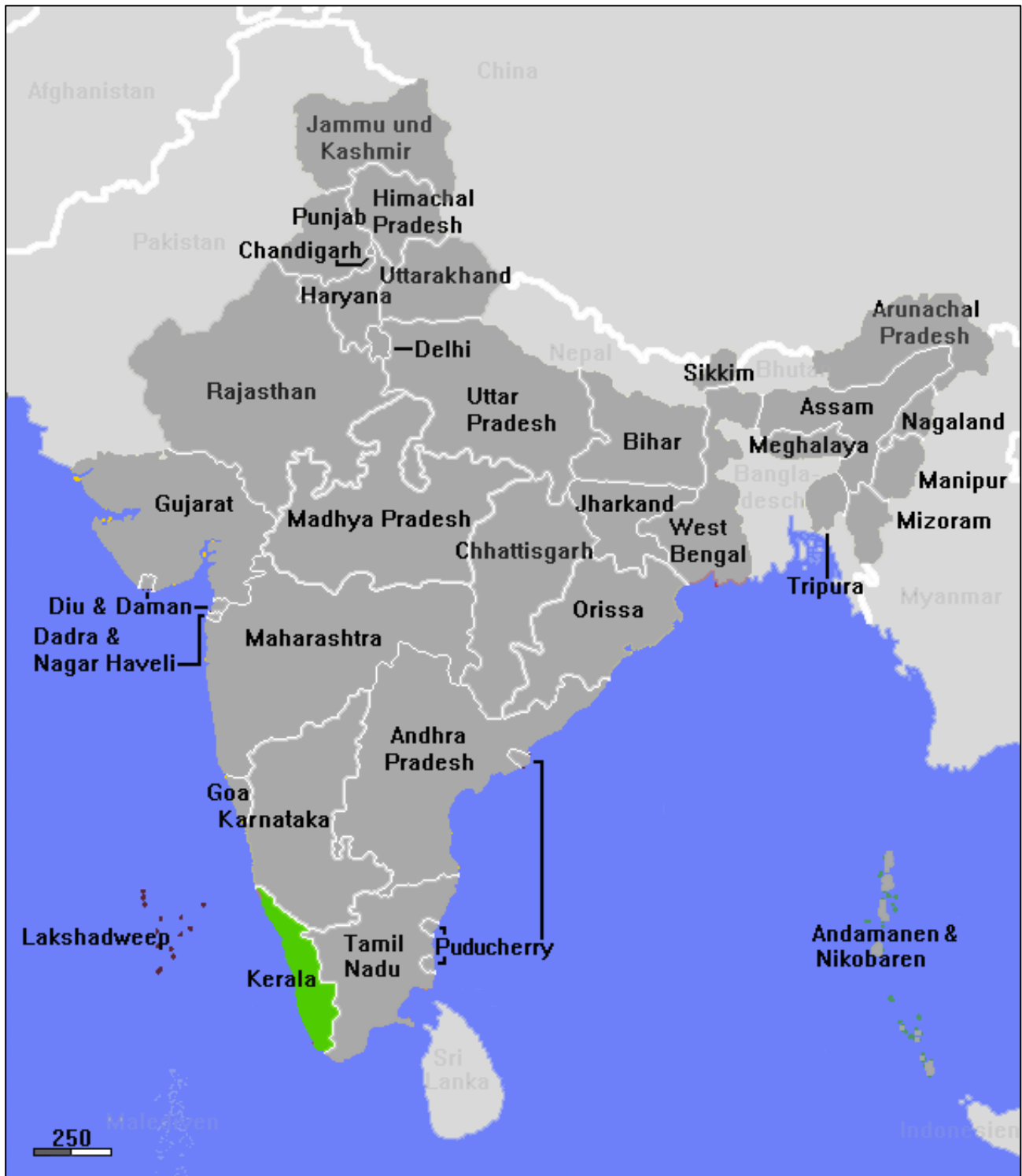
JUŽNA INDIJA

JUŽNA INDIJA

Na osemnajstdnevno potovanje smo se odpravili 15. februarja 2012.

Mark Twain je dejal, da je Indija dežela sanj in romance, dežela neizmerne bogastva, pa tudi dežela neizmerne revščine, dežela sijaja in bede, dežela palač in barakarskih naselij, lakote in kuge, geni-jev in velikanov ter Aladinovih svetilk, tigrov in slo-nov, kober in tropskih gozdov, dežela nešteti narodov in jezikov, tisočih ver in dva milijona bogov.

Ker smo si na potovanju po Indiji ogledali znamenitosti v več njenih zveznih državah, sledi predstavitev le nekaterih osnovnih demografskih podatkov za Indijo kot celoto.

OSNOVNI DEMOGRAFSKI PODATKI

V Indiji je leta 2013 na 3,287.590 km² površine živel približno 1,252 milijarde prebivalcev, na 1 km² pa povprečno 380,8. V okviru celotnega prebivalstva Zemlje, ki je istega leta štelo okroglo 7,125 milijarde ljudi, je bilo to 17,6 %.

Iz popisa prebivalstva je razvidno, da Indijci še naprej dajejo prednost otrokom moškega spola. Ker so v Indiji detomori novorojenčkov ženskega spola pogosti, je oblast zdravnikom prepovedala predčasno razkritje spola novorojenčka.

Stopnja pismenosti je bila v Indiji ob popisu prebivalstva leta 2001 65-odstotna, ob naslednjem popisu, deset let kasneje, pa 74-odstotna, torej za 9 % višja, kar je spodbudno, še zlasti, če se bo ta trend nadaljeval.

Po veroizpovedi izrazito prevladujejo hindujci ali brahmani, sledijo jim muslimani, budisti, sikhi, džainisti in drugi, med katerimi je treba posebej omeniti kristjane in jude. Da bi dobili boljši pregled nad pripadniki dveh največjih ver, je treba omeniti, da je ob popisu leta 2011 živel v Agri 85 % hindujcev in 12,1 % muslimanov, kar pa ne pojasnjuje deleža budistov v skrajnem severnem delu Indije.

Ker hinduizem ne priznava prehoda med kastami, še manj pa izvenkastne ljudi, ostane človek za celo življenje tam, kjer se je rodil. Posledično imajo pripadniki kast, med katerimi zavzemajo najvišje mesto brahmani, velike možnosti za zaposlitev in izobraževanje, izvenkastni ljudje pa tako rekoč nobenih. Da bi se izvenkastni ljudje osvobodili teh spon, vse pogosteje prestopajo v druge vere, zlasti v budizem in krščanstvo. Sicer pa so judovstvo, krščanstvo in islam, ki so se

v Indiji razširili v prvem tisočletju našega štetja, pomembno vplivali na indijsko kulturo.

Indijo sestavlja prava paleta raznovrstnih narodov, ki jih je kar enaintrideset, ob njih pa je še nekaj etničnih skupin. Od narodov naj omenimo: Radžastance, Kašmirce, Gudžarate, Maldivce, Parse, Sindhe in Bengalce, kar pa ne pomeni, do so ti narodi najštevilnejši in najpomembnejši.

Indija je v letu 2013 ustvarila 1,252 milijarde USD bruto domačega proizvoda, na prebivalca pa 1498,87 USD, kar jo v povprečju uvršča med manj razvite države sveta. Glede na visoko rast bruto domačega proizvoda v zadnjih letih se njena gospodarska moč v mednarodnem merilu izrazito dviga, postaja pomembnejša, tudi zaradi svoje velikosti, zlasti pa po številu prebivalstva, saj je druga najštevilnejša država na našem planetu.

ODPRAVIMO SE NA POT

V Dolgem mostu smo vstopili na avtobus, s katerim smo se odpeljali do letališča Marco Polo v Benetkah. Med sopotniki je vladala zadržanost, pa tudi rahla vznemirjenost ob pričakovanju doživetij in želja po varnem potovanju po Indiji.

Na letališču v Benetkah smo hitro opravili formalnosti in že leteli z letalom Emiratov v Dubaj in od tam naprej do Delhija, kjer smo pristali na letališču Indire Gandhi. Po približno devet ur dolgi vožnji smo bili potrebni osvežitve, zato smo se najprej odpeljali do hotela Country Inn Suites, kjer pa nismo ostali dolgo, saj nas je radovednost takoj popeljala na ogled po Delhiju.

Z Angelco sva kmalu ugotovila, da je bil Delhi pred de-

Vladna palača v Delhiju

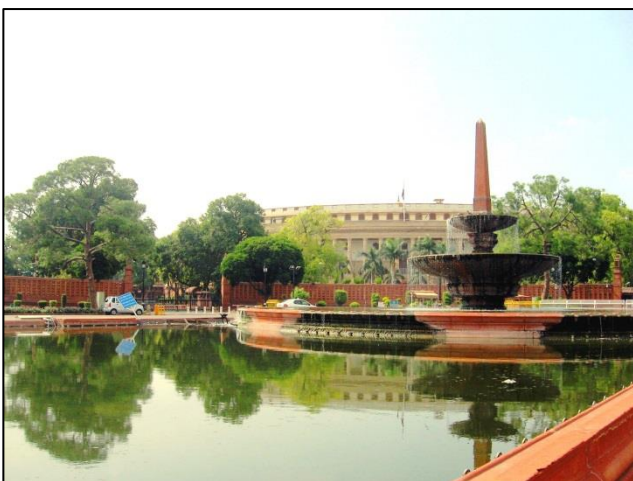

V parku med vladnimi palačami in Parlamentom

vetimi leti, ko sva bila v njem, precej drugačen. Veliko je na novo zgrajenega, prav tako je ves mestni promet sedaj na plin, zato so avtobusi označeni z zeleno barvo. Kaotičnost prometa po Delhiju, ki je ob popisu prebivalstva leta 2011 štel 12,565.900 prebivalcev, je večja, a refleksi voznikov s trobljenjem, ko znajo paziti drug na drugega ter ne na prometne znake in predpise, očitno zadoščajo, da ni videti nesreč. Pa tudi na ulicah je manj svetih krav, ki bi ovirale promet.

Najprej smo si ogledali vladni del države: vladne palače, parlament in ministrstva, nato pa se zapeljali do Indijskih vrat, 42 m visokega kamnitega slavloloka z mize, zgrajenega leta 1921. Na njem so vklesana imena 85.000 indijskih vojakov, padlih v prvi svetovni vojni in v afganistanski operaciji leta 1919. Leta 1970 so vojaki na vrhu slavloloka prižgali večni ogenj. Vsako leto 27. januarja poteka čez tamkajšnjo avenijo vojaška parada.

Nato smo obiskali Rdečo trdnjavo, zgrajeno v petnaj-

Indijski parlament

stem stoletju, kjer vsako leto 15. avgusta, to je na dan samostojnosti in neodvisnosti, izobešajo indijsko zastavo.

In kaj storimo Slovenci za počastitev svoje samostojnosti?

Po ogledu reprezentančnih poslopij v Delhiju, glavnem mestu Indije, smo se zapeljali v novozgrajene predele mesta. Na ulicah je bilo pomembno manj svetih krav, kot jih je bilo pred devetimi leti, manj je bilo tudi smeti, domovanj na robovih ulice in rok, ki iztegujejo dlani za »bakšičem«.

Milijarda in dobra četrtnina indijskega prebivalstva iz-seva izjemno moč, pisana oblačila pa vedrino in barvitost življenja. Med oblačili izstopajo sariji z bogatim okrasjem, saj skoraj ni videti ženske, ki ne bi imela bolj ali manj dragocenega nakita.

Veliko poslopij – šole in univerze, državne, medna-

Indijska vrata, 42 m visok kamnit slavlolok zmage

rodne in zasebne – kaže v pravo smer pri pridobivanju znanja, sploh ker izobrazba postaja v Indiji vse večja vrednota. Številni so tudi državni zdravstveni centri in bolnice, ki so za prebivalstvo zastoj, za višji standard pa proti plačilu skrbijo zasebne klinike.

Ob vrnitvi v hotel Country Inn & Suites smo opazili okrašeno dvorišče, na katerem se je kasneje odvijala deklinščina. Kakšno razkošje luči, koticov za katering ter odra za predstavitev neveste in družic, natakarev oziroma služabnikov ... Res prava paša za oči. Ves blišč je bil pripravljen za bogato hindujsko poroko, saj je poroka med hindujci in muslimani nesprejemljiva, nezaželena.

Kaj takega, kot je bila ta deklinščina, ko posebno podjetje v nekaj urah pripravi sceno s kulisami, lučmi, koticami s sedežno garnituro, mizami s postrežbo, bi bilo

pri nas v Sloveniji tako rekoč nemogoče organizirati. Da, v Indiji še ni gospodarske krize.

Po zajtrku smo se odpeljali proti prestolnici Radžastana (Rajasthan), to je proti Džajpuru (Jajpur), kjer je ob popisu leta 2011 živelo 1,826.275 prebivalcev. Na šestpasovni avtocesti, po kateri smo se vozili, je bilo videti vse, kar si lahko zamislimo: vprege kamel, slone, motoriste z otrokom, sedečim spredaj med rokami voznika, mater v sariju, sedečo postrani na motorju z otročičkom v naročju, pa rikše in tudi kakšne svete krave, da o številnih pešcih, ki prečkajo avtocesto, niti ne govorimo. Nobena redkost ni, da avto ali tovornjak pelje po avtocesti v nasprotno smer. V takšnem prometnem kaosu bi bilo v Sloveniji veliko nesreč, tudi s smrtnim izidom, tod pa nismo videli nobene nesreče; sicer pa so šoferji večinoma vozili počasneje.

Ob cesti, po kateri smo se vozili, smo srečevali male,

Detajl Rdeče trdnjave, zgrajene v petnajstem stoletju

okoli 6 m² velike lesene ali zidane betonske ute, v katerih se stiskajo trgovinice, delavnice, čajnice in drugo. Življenje je lahko res improvizirano. Nobenih higienskih minimumov in maksimumov ni, kuhalnik, sodček vode in klop za sedenje so vse, kar zadostuje za odprtje lokala. Vse okrog so prostrana polja, na katerih pridelajo tri letine v zaporedju, na primer žito, oljčno repico in stročnice. Po oceni živi ob teh skrbno obdelanih poljih kar 60 % kmečkega prebivalstva.

Mali avtobus, s katerim smo se peljali proti Džajpuru, je bil lepo pobarvana »stara kripa« in kaj kmalu je začel v notranjost avtobusa uhajati plin iz izpušne cevi. Ustavili smo se na servisu, da so odpravili napako v izpuhu. Medtem ko so popravljali avtobus, smo šli v bližnjo restavracijo ob cesti na mate čaj in prigrizek. Popravilo izpušne cevi se je odvijalo izredno počasi.

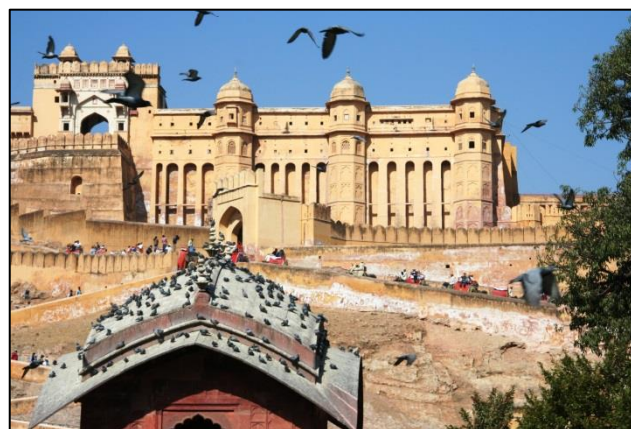
Hawa Mahal, palača vetrov s 365 okni

Tudi pri nadaljevanju vožnje z avtobusom nismo imeli sreče, saj je že po nekaj 10 km uhajajoči plin še močnejše udaril v naše nosove. Ustaviti smo se morali ob avtocesti, s čimer se je začela »črtica na temo našega ujetništva«.

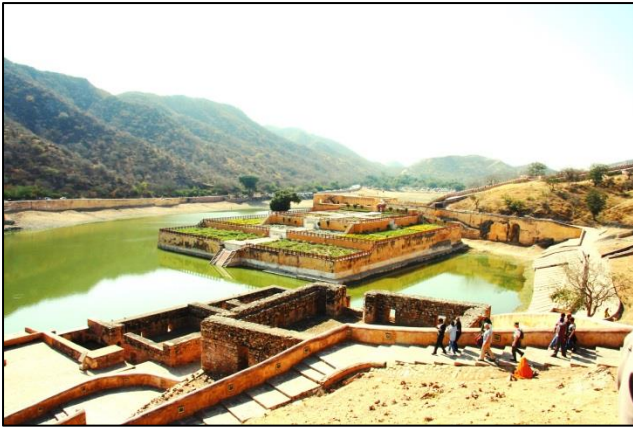
Ujetniki na avtocesti smo bili skoraj šest ur, in to nekje pred izstopom iz zvezne države Harjana v Radžastan. Pomočnik šoferja nas je sicer prepričeval, da plin ni strupen, a v izogib zastrupitvi smo se uprli nadaljnji vožnji v pokvarjenem avtobusu.

Ljubitelji taroka so si hitro našli lokal, le avtocesto je bilo treba prečkati. Ker so bili zunaj lokala stoli in mize, so se moški k eni usedli in začeli s kvartanjem, ženske in drugi moški pa k drugim mizam, kjer so si s pogovorom, pitjem kave in eksotičnih sokov krajšali čas. Počasi se je mračilo, mi pa smo še vedno čakali na drugi avtobus. Noč nas je vendarle odrešila, saj je avtobus končno pripeljal iz Džajpura.

Pot smo nadaljevali z malim avtobusom brez smradu, dima in občutka skorajšnjega vžiga. Ob polnoči smo končno prispeli v hotel Umaid Mahal, zgrajen in opremljen po zgledu nekdanje palače princev, kjer med

Trdnjava Amber Fort, zgrajena leta 1590

Pešpot do trdnjave Amber Fort, ob njej je umetni otok, kjer so vzgajali sadike žafrana

drugim izstopajo dragocene slike in oprema. Zaradi prometnih težav nas je vodička Jahnavi, čeprav pozno ponoči, počastila z večerjo. Kaj je lepšega kot po vsem tem potoniti v globok spanec ...

V prevodu Radžastan pomeni deželo kraljev, naselje Džajpur pa rožno mesto, ki so ga ustanovili Moguli leta 1727. Stari del mesta je znotraj trdnjave s šestimi vhodnimi vrati. Stavbe mesta naj bi bile prvotno bele, kasneje rožnate. Najbolj markantna v Džajpuru je Hawa Mahal, palača vetrov s 365 okni, zgrajena leta 1799. Posebej zanimiv je tudi astronomski observatorij Jantar Mantar, postavljen med letoma 1718 in 1734. Instrumenti v observatoriju so dobro ohranjeni, določajo pa položaj in čas v Džajpuru. Mesto je poznano tudi po industriji dragih in poldragih kamnov, preprogah in tiskarnah tkanin.

Med vsemi je najmogočnejša amerska trdnjava Amber Fort. Na vzpetini mesta je bila zgrajena leta 1590, nato pa trikrat dograjena. Pot v trdnjavo poteka čez jezero z

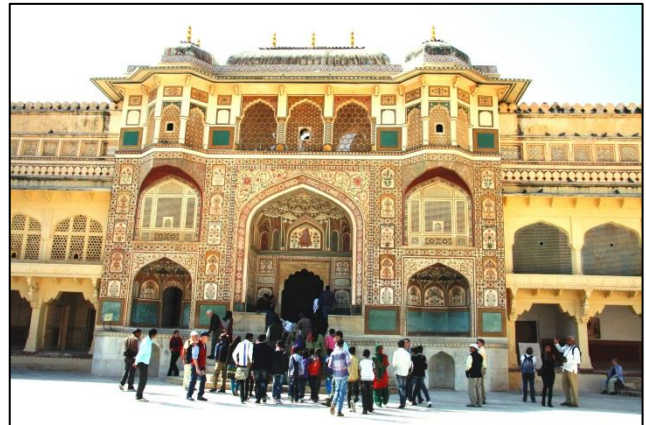
Jahanje slonov do notranjega dvorišča trdnjave Amber Fort je prav atraktivno

vrto, kjer so nekoč sprejemali goste in romarje; prišliki so se spočili ob poslušanju glasbe in gledanju plesalk.

Nasproti vhoda v trdnjavo je umetni otok, kjer so vzgajali sadike žafrana, da bi veter odnašal prijeten vonj v domovanje kraljic; danes gojijo predvsem druge dišavnice. Po drugi poti lahko turisti premagajo strmino do notranjega tlakovanega dvorišča trdnjave na hrbtih slonov, ki jih je lepo število.

Po prihodu v notranji del trdnjave smo najprej prisluhnili zgodbi kralja Dženinga, ki je imel 12 kraljic in več kot 500 konkubin. Izjavil je, da ni težko vladati kraljevini, težko pa je obvladati kraljice. Kralj je imel tudi 300 plesalcev in plesalk.

Trdnjava Amber Fort je mešanica islamske in mogulske arhitekture, saj je prvi kralj Babur prispel sem iz

Vhod v bivalni del trdnjave Amber Fort

Afganistana. Prostori te mogočne trdnjave so dokaj dobro ohranjeni, enako tudi številna zrcalca na stenah. Najlepša pa je notranjost palače ogledal – šišmihel. Večina opreme je izginila, zanimiva pa je nosilnica za kraljico, ki je bila za sprejeme tako »ohomotana«, da ni mogla hoditi.

Veličastno stopnišče, palače in vrtovi so nam pričarali podobo nekdanjega bleščečega domovanja mogulske gospode. Moguli so tukaj vladali skoraj 300 let, vse do prihoda Angležev.

Po ogledu trdnjave Amber Fort smo se napotili v muzeja kraljevih oblačil in slikarskih delavnic, kjer uporabljajo posebno tehniko miniaturnega risanja.

Tudi »šopinga« nismo izpustili. Med drugim smo si ogledali trgovino preprog, delavnico s tiskanjem barv na bombaž in področja za nakup spominkov, katerih lepota pride do izraza šele doma, v Sloveniji.

Hrana, ki smo jo naročali, je bila vegetarijanska, tipično indijska. Vsak obrok nas je navdušil, za dobro izbiro pa je imela vse zasluge Jahnavi.

Preden smo iz Delhija odleteli v južni del Indije, smo se ustavili še v Agri, ki šteje okrog 1,4 milijona prebivalcev, nahaja pa se v indijski zvezni državi Utar Pradeš (Utar Pradesh). V Agri stoji Tadž Mahal (Taj Mahal), veličasten simbol najčistejše, neminljive ljubezni predzadnjega velikega mogulskega šaha Jahana do soproge Mumtaz. Ta spomenik sva si z Angelco ogledala že tretjič.

Tadž Mahal – mavzolej, umetnina, pravi beli čudež v marmorju – in njegova arhitektura jemljeta človeku dih. Temu primerno se povečuje tudi število obiskovalcev, ki jih je iz leta v leto več.

Tadž Mahal je zgradil mogulski šah Jahana. Gradnja je potekala od leta 1631 do leta 1653. Kraljica Mumtaz Mahal, druga žena kralja Jahana, je umrla ob porodu

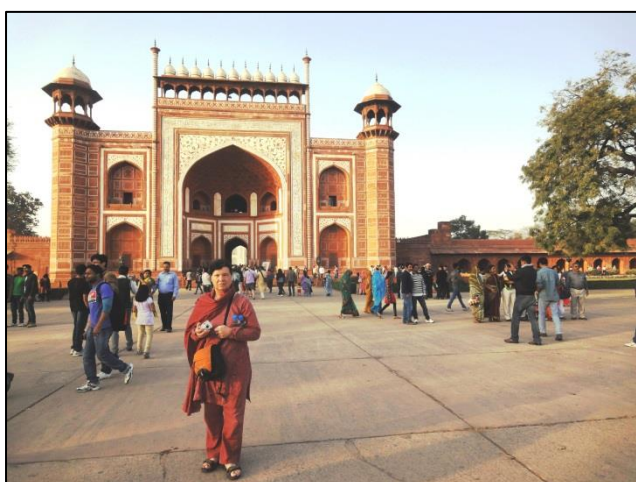
Tadž Mahal je zgradil mogulski šah Jahana, gradnja pa je potekala od leta 1631 do leta 1653

ljajo v beli marmor poldrage in drage kamne. Kupcem so naprodaj najrazličnejše mize in mizice, predvsem z vdolanimi raznobarvnimi cvetličnimi vzorci.

Za let v Chennai (Madras), prestolnico juga, ki se nahaja v zvezni državi Tamil Nadu, smo se morali iz Agre vrniti v Delhi. Med vožnjo po avtocesti smo ponovno doživljali kaotičen promet, a nihče se ni razburjal. Sicer pa tukaj prometni predpisi bolj malo veljajo, šoferji se sporazumevajo s hupanjem in morda še s čim. Po membno je, da prometnih nesreč nismo videli.

Ob prihodu na letališču Indire Gandhi v Delhiju smo doživeli presenečenje. Zaradi nevšečnosti z avtobusom nam je agencija v opravičilo prinesla mala darila: ženske so dobile šale, moški manšetne gumbe in sponke za kravate. Tudi to darilo je bilo čisto po indijsko. Ko je Angelca odvila darilo, je ugotovila, da je dobila samo polovico šala. Sedaj ta del šala nosi kot ruto za delo na domačem vrtu, saj je tkanina prijetno elastična in zračna.

Let od Delhija do Chennaija, kjer smo pristali z dvour-

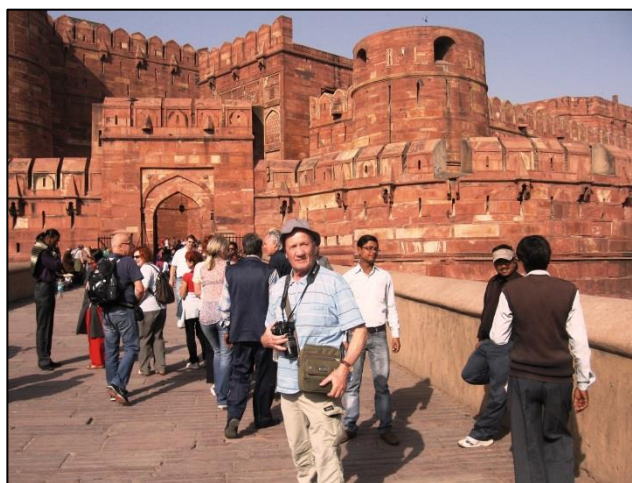
Glavni vhod do Tadž Mahal - mavzoleja

štirinajstega otroka. Na smrtni postelji ji je kralj obljubil, da ji bo izpolnil tri želje: da se ne bo več poročil, da bo skrbel za njune otroke ter da bo zgradil nekaj, kar bo trajno in bo svet občudoval. Izpolnil je vse tri obljube. Tadž Mahal je danes del svetovne dediščine Unesca (Organizacije združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo).

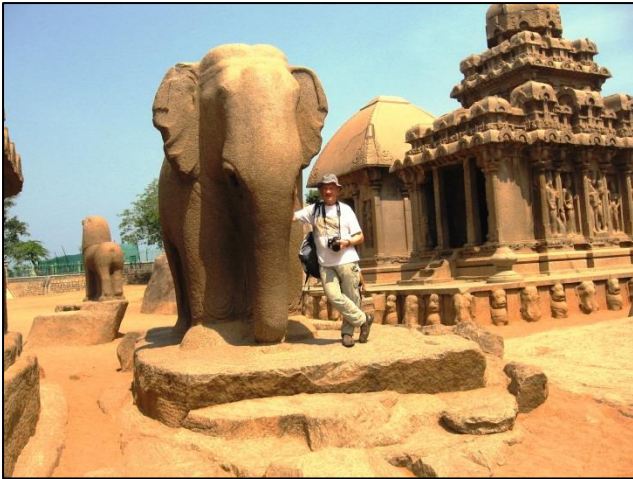
Matere so še sedaj v Indiji na lestvici pomembnosti najvišje: kar one rečejo, se mora narediti.

Po Tadž Mahalu smo obiskali rdečo trdnjavo, ki razkazuje bogastvo in estetiko preteklih obdobij. Približno tretjina trdnjave je muzejsko urejena, ostalo je v rokah vojske.

V Agri smo si ogledati še delavnice, v katerih še vedno, kot nekoč ob gradnji Tadž Mahala, gravirajo in vstav-

Rdeča trdnjava. Približno tretjina trdnjave je muzejsko urejena, ostalo je v rokah vojske

Ob slonu sredi templjev in pagod Mahabalipurama sem pisec in oblikovalec te knjige

Na poti iz Tanjore proti Tadžore smo si ogledali preprosto hindujsko kmetijo

Na sliki sredi hindujskih templjev in pagod Mahabalipurama sta Angelca, soavtorica knjige (desno) in vodička Jahnavi

no zamudo ob polnoči, je bil udoben. Chennai, v katerem je leta 2011 prebivalo 4,681.097 prebivalcev, je nastal iz male ribiške vasice, povečal pa se je v času angleške kolonizacije, ko so vse več trgovali z okoliškimi državami.

Nastanili smo se v hotelu Ideal ob Bengalskem morju. Ker so bili valovi in tokovi zmerni, smo si zjutraj v njem privoščili kopanje, nato pa še v hotelskem bazenu. Zjutraj, ko še ni bilo nobenih kopalcev, smo to prijetno opravilo v morju ponovili, pa tudi temperatura je bila prijetno osvežujoča.

Nato smo se zapeljali do bližnjega mesta na Koromandski obali, to je do Mahabalipurama, mesta sedmih pagod. Tam stoji tempelj z dravidsko arhitekturo in kulturo Rive Rotas – zanimivih je pet monolitnih hindujskih templjev v podobi obrednih vozov. Templji imajo ime po petih bratih, junakih iz pesnitve Mahabharata. Templji so iz trše kamenine, zgrajeni pa so med šestim in sedmim stoletjem; iz peska so jih iz-

kopali Angleži. Domneva se, da je v morju potopljenih še šest templjev. Nedaleč stran je sedemnadstropni tempelj Five Rathos s sedmimi pagodami, ki je pod Unescovo zaščito. Indira Gandhi je tukaj dala zgraditi varovalni nasip, da bi bili kulturni spomeniki zavarovani pred ponovnim poplavljanjem morja.

Naslednji dan smo odpotovali proti Tanjori (Tandžori). Vozili smo se po podeželju in skozi manjša mesta. Med vožnjo smo ves čas videvali riževa polja, polja arašidov in sladkornega trsa. Kmečki stani so tukaj skromni, tu in tam je tudi kakšna palača bogataša. Seveda pa so povsod razmetane polivinilaste vrečke, ki jih ne pojedjo

Tempelj v Tadžori slovi po eni izmed najvišji kupoli v Indiji

ne krave, ne ovce, ne bivoli – za ljudmi pospravijo le tisto, kar je užitno, med njim največ rastlinskih odpadkov. Tudi za Indijo bi bila dobra pobuda »Očistimo Indijo«.

Med potjo smo se prehranjevali v preprostih indijskih

restavracijah z okusno vegetarijansko hrano, ki je bila poceni in je večino izmed nas navdušila. Za 2–3 EUR, vključno s pijačo in kavo, smo se najedli do sitega. Okrog 22. ure smo se pripeljali do hotela, ki stoji sredi parka v prijetnem hotelskem kompleksu, kjer so nam ptički z jutranjim živžavom priredili prijeten pozdravni koncert.

Naša skupina je postajala kot ena družina: imeli smo skupno blagajno, enotni smo bili v prehranjevalnih željah, sicer pa tudi ni bilo veliko izbire, da bi se razkrinkal kakšen prevzetnež. Toleranca med sopotniki je bila dobra, usmerjena v kulturo in vrednote, znali smo sodelovati, Jahnavi, naša vodička, pa povezovati.

Iz Tanjore smo nadaljevali pot v Tandžore, staro prestolnico kraljev Čola, kjer smo si ogledali najvišji tempelj, zgrajen v desetem stoletju. Tempelj slovi po eni izmed največjih kupol v Indiji – s štirinajstimi nadstropji

Vsakemu darovalcu banan je slon na glavo položil rilec in ga blagoslavljal za srečo

kupola tehta 80 ton. Obzidje in tempelj sta v naravni rjavkasti barvi, vse pa je pod Unescovo zaščito. Ob vhodu, poimenovanem kravja vrata, nas je v notranjem delu presenetil velik slon, ki za darovane banane vsakemu darovalcu položi rilec na glavo, s čimer ga menda blagoslavlja za srečo.

Sredi Tiruchirappalli, mesta, ki je leta 2011 štelo 2,722.290 prebivalcev, stoji na hribu tempelj Vinayako z Ganešo, do katerega vodi 500 stopnic in od koder je lep razgled na mesto in njegovo okolico.

Legenda o Ganeši: Ganeša je bil sin boga Šive in boginje Parvati. Ganeša je stražil mamo Parvati, ko se je v vodi kopala, nakar je prišel Šiva, ki ga ni prepoznal in je sinu iz ljubosumja odsekal glavo. Ko mu je Parvati povedala, da je ubil njenega sina, ji je rekel, da bo

Na hribu sredi mesta Tiruchirappalli stoji tempelj Vinayako z Ganešo

popravlil napako in bo dal sinu drugo glavo, in sicer od tistega, ki prvi pride mimo. Tako je dobil glavo slona. Sicer pa je Ganeša bog sreče in varuh družine.

Po krajši vožnji smo prispeli v Maduraj, poznan po barvito pobarvanem templju Menakši (Meenakshi), ki je najpomembnejši primerek dravidske arhitekture in kiparstva nasploh. Nad vhodnimi vrati je 1011 kipcev, nameščenih na 48 m visokem štirikotnem stolpu. Takšna vhodna vrata, imenovana gapure, so štiri. V templju je 1000 stebrov in vsak je drugačen. Med stebri so nekoč nastopale plesalke. V notranjosti templja je tudi dvorana za poroke. Med stebri obstaja prostor, kamor prihajajo nosečnice z družicami in prosijo za srečen porod. Sicer pa so poroke in rojstva otrok glavna vsebina templja.

Rojstvo otroka je kot božje darilo. Novorojenčka prinesejo v tempelj v spremstvu glasbenikov in tam dobi ime glede na dan in uro rojstva ter glede na črko v horoskopu, ki je označen v templju.

Tempelj Menakši je najpomembnejši primerek dravidske arhitekture

V templju Menakši je prostor, kamor prihajajo nosečnice in prosijo za srečen porod

Še in še bi se dalo naštevati prostore v templju po njihovem pomenu za verne hindujce. Da ohranijo sveže barve, pa vsakih dvanajst let prebarvajo tempelj z gapurami (stolpi) in vrati.

Mesto Tiruchirappalli je prikladno tudi za nakupe, ker je v njem veliko bogato založenih trgovin.

Med nadaljnjo vožnjo brez težav malega avtobusa ponovno ni šlo. Sledila sta popravilo v mehanični delavnici in naše postopanje po bližnji okolici. Ker je bila delavnica blizu šole, smo radovedno opazovali prihajanje pomembnih gostov na slavnice, ki se je kasneje odvijalo na šolskem dvorišču. Med njimi so izstopale ženske v prelepih raznobarnih sarijih.

Zaradi popravila avtobusa smo prispeli v hotel Carmelia Haven v poznih večernih urah. Hotel se nahaja v narodnem parku Periyar, ki obsega 925 km², leži pa v indijski zvezni državi Kerala. Jez, ki so ga tukaj zgradili Angleži, je precej spremenil pokrajino: zajezena reka Periyar je poplavlila doline in omogočila življenje divjim živalim. Do jezera smo opravili kratek štirikilometrski

Po jezeru Periyar smo z ladjico zapluli dober kilometer, z željo, da vidimo tigra, a srečali smo le divje živali in ptice

treking, na kar smo se po krajšem postanku vkrkali na ladjico, s katero smo zapluli po jezeru. Med vožnjo smo opazovali divjad, ki se je prihajala tja napajat. Videli smo srnjad, čredo bivolvov, opice, čaplje, kormorane in divje svinje, ne pa tudi tigrov, ki domujejo v širšem okolju Periyare. A vožnja s plovilom na električni pogon, ki omogoča tišino, da ne zmoti divjadi, je bila vredna doživetja že zaradi zanimive narave (raznovrstna drevesa, zelene jase, travniki ob vodi itd.).

Po ogledu narodnega parka Periyar smo zvečer v mestu obiskali gledališče, v katerem so izvajali klasični ples kathakali. Predstava je prikazovala spor demonke, ki je hotela zapeljati kraljevega sina. Ples se je v resnici odvijal z mimiko obraza ter premiki oči in obrvi – ob grobem premiku telesa in spremljajoči glasbi.

Ker so bile male hišice, v katerih smo prenočili, v hotelskem kompleksu sredi parka začimb in čajnih nasa-

Prenočili smo v hotelskem kompleksu sredi parka začimb in čajnih nasadov, kjer smo si med krajšim sprehodom ogledali izbrane vrste dreves, označene z latinskimi imeni

dov, smo se odpravili na krajši in zanimiv sprehod po parku, kjer smo si ogledali izbrane vrste dreves, označene z latinskimi imeni. Ta drevesa so osnova za dobre začimbe (kakav, poper, klinčki, cimet itd.). Park oziroma hotelski kompleks je na povprečni nadmorski višini 1000 m. Ker so pogoji za rast navedenih dreves zelo ugodni, jih zato na tem mestu gojijo tudi v študijske namene. Ob robu parka smo z zanimanjem vstopili v manjšo trgovinico z raznovrstnimi prijetno dišečimi začimbami. Največje zanimanje za začimbe so pokazale sopotnice, kar so potrdile z nakupi.

Po nadaljevanju poti smo se po vijugasti cesti spustili v nižji ravninski del, kjer smo se večinoma vozili ob reki Kaveri do Backwatersa, to je omrežja rek, potokov, lagun, kanalov, majhnih in večjih jezer, ki se nahajajo

med Arabskim morjem, delom Indijskega oceana, in hribovjem Nilgri na zahodu. Na območju Kerala Backwaters, poimenovanem Mrtvice, se meša sladka voda z morsko, zaradi česar je tukaj izjemno veliko rib, ki jih ribiči uspešno lovijo s kitajsko metodo mrež. Sicer pa so Mrtvice eden izmed glavnih turističnih proizvodov in edinstvene v državi. Tradicionalno se uporabljajo kot ena izmed glavnih prometnih vodnih poti, hkrati pa ponujajo pomlajevalno izkušnjo za turiste, ki obiščejo Kerala.

Po prihodu v Backwaters smo prenočili v hotelu Lemon Tree, ki stoji neposredno ob jezeru. Cvetje, ki raste v lepih posodah, kamnite poti in parkovna urejenost so nakazovali tamkajšnjo estetiko, tankočutnost, prijetni so bili tudi prostori, ki v celotnem kompleksu izkazujejo pravo razkošje.

V jezeru, sestavnem delu Backwatersa, seveda ni moč

Ker v jezeru, sestavnem delu Backwatersa, ni bilo moč plavati, smo izkoristili hotelski bazen

plavati, je pa to mogoče v hotelskem bazenu, ki je bil tik pod našimi okni. To je bil res dopust z razvajanjem. Nedaleč od hotela smo opazovali Kettuvalam, tradicionalno ladjico, v kakršnih nekateri ljudje tudi živijo. Za turiste imajo takšne ladjice po dve spalnici, kopalnico, WC, kuhinjo in prijetno opremljeno razgledno palubo s streho, namenjeno sončni pripeki ali dežju.

Vodna površina omrežja Backwaters obsega 1500 km jezer in kanalov, tako umetnih kot naravnih. Tukaj je kar osemtrideset rek in pet velikih jezer, ki se raztezajo od enega do drugega konca Kerale.

Naslednji dan smo skoraj ves dnevni čas preživeli na plovbi po eni izmed največjih vodnih površin Backwatersa. Šele tedaj smo se prepričali o udobju na počasi plavajoči ladjici po mirni, 2–50 m globoki vodni povr-

Na plovbi po eni izmed največjih površin Backwatersa

šini. Med plovbo smo opazovali tudi številne za ribiče neuporabne mreže, slabo pritrjene na kole, na katerih domujejo številne jate ptic.

Ko smo potovanje nadaljevali po kopnem, smo si med potjo ogledali festival hindujcev, čeprav je prebivalstvo v Kerali pretežno krščansko in muslimansko, o čemer pričajo številne cerkve in mošeje – prisotnosti budistov nismo opazili.

Ljudje so na festival prihajali v procesiji. V ospredju so bili glasbeniki z bobni in žene oziroma dekleta v belih sarjih z raznovrstnimi darili v rokah: posodami s cvetjem, svečami in sadjem. Ljudje so hodili zamaknjeno, ni jih motil naš avtobus, ki je imel na zadnji strani čez celotno steklo veliko sliko Jezusa, spredaj, ob vozniku, pa rožni venec in podobo matere Marije.

Pred prihodom na svečani kraj hindujcev smo naleteli na protestnike, ki so spremljali vseindijsko stavko, katere organizatorji so bili komunisti. Na čelu protestne skupine so nosili rdečo zastavo s srpom in kladivom – v

Na festivalu hindujcev so sodelovali glasbeniki in žene oziroma dekleta v sarjih z raznovrstnimi darili v rokah, namenjenih za svetišče

Zaradi stavke smo postali ujetniki hotela, a se nam ni godilo slabo

zahodni obali Indije, je na prvem mestu po številu domačih in mednarodnih turistov v Kerali ter je tudi šesta najuspešnejša turistična destinacija v Indiji. Sicer pa je bil Kochi pristanišče že v rimskih časih, prav tako na poti iz Kitajske proti Evropi.

Po prihodu v Kochi smo se namestili v hotelu Luxori. Žal je bilo to v času, ko je v mestu izbruhnila stavka, zaradi katere so blokirali ceste, ustavili promet, zaprli trgovine, pošte, banke, restavracije itd. Stavko smo tako občutili tudi mi, saj so iz varnostnih razlogov zaprli železna vrata ograjenega dvorišča pred vhodom v naš začasni hotel. Tako smo postali ujetniki hotela, a se nam ni godilo slabo. Čas smo porabili za kosilo, kavico, nekateri tudi za igranje taroka. V tem času pa

Po promenadnem delu Cochija, glavnemu mestu Kerale, smo se sprehodili tudi mi

Indijska lepotica pred snemanjem filma

Kitajske mreže, s katerimi uspešno lovijo ribe

sprevodu so bili samo moški.

Naš naslednji potovalni cilj je bil dvomilijonski Kochi (ali Kočin), glavno mesto indijske zvezne države Kerala. Je pomembno trgovsko pristanišče za začimbe na

so po cesti gomazeli številni ljudje in vpili protivladna gesla.

Ko je ob 17. uri moč stavke začela popuščati, so se začeli ljudje, ki niso bili del nje, vračati na ulice, teči je začel tudi promet, odpirale so se trgovine, restavracije itd. Tako smo se tudi mi podali na sprehod po mestu in ob promenadni obali, ki je močno oživela.

V mestu Kochi, ki s širšo okolico šteje več kot tri milijone prebivalcev, smo si ogledali staro cerkev Sv. Antona, preimenovano v Sv. Frančiška. V cerkvi smo posebno pozornost posvetili grobu svetovnega pomorščaka Vasca da Game, ki je odkril Indijo in objadral Afriko. Cerkev je bila sezidana leta 1516. Ogledali smo si še kitajske mreže, postavljene na morju, nedaleč stran od obale, ki še danes dobro služijo ribolovu. Zanimiva je bila tudi edina sinagoga v Indiji. Tla v njej so bila pokrita s keramičnimi ploščicami, pri čemer je bila vsaka drugačna. V sinagogi je tudi bogata zbirka lestenecv. Ta sinagoga je sedaj predvsem muzej, zani-

Med plovbo po kanalu Backwatersa smo opazovali podeželje

miv za turiste, in manj božji hram. V starem mestnem jedru oziroma judovski četrti, kjer je še ohranjeno obzidje, je veliko lepih uličic s trgovinami in z muzeji starin.

Na pot iz Kochija v Varkalo, ki se nahaja na jugu zvezne države Kerala, smo se ponovno vkrkali na ladjico in zapluli po dolgem kanalu Backwaters, kjer smo opazovali podeželje, riževa polja in skromne domačije. V tej kalni vodi kanala se ljudje umivajo, kopajo in si perejo perilo. Ponekod smo srečali v vodi tudi race z bližnjih farm, veliko je bilo tudi ribičev. Vodovje Backwatersa naj bi bilo bogato z ribami.

Po dobrih šestih urah plovbe smo se vkrkali v kombije, s katerimi smo se odpeljali v Varkalo, ki leži tik ob obali arabskega morja, dela Indijskega oceana. Varkala je sveto hindujsko mesto, romarski kraj s starim templjem iz drugega stoletja in z več manjšimi templji, ki služijo pobožnosti hindujcev.

V Varkali smo se namestili v hotelu Pronto, ki stoji neposredno ob morski obali, kjer smo si privoščili tri dni počitka. Zaradi razburkanega morja z močnimi valovi in tokovi smo se kopali v hotelskem bazenu s sladko vodo, sprehajali pa smo se po peščeni obali in nad približno 30 m visokim klifom, kjer so male trgovine z utripom turizma, restavracije in hoteli. Poleg številnih romarjev – Indijcev smo srečali tudi turiste z različnih delov sveta, različnih jezikov in kultur, ki se povezujejo z romarskim vzdušjem in utripom v umirjenosti, duhovnosti in meditaciji. Pa ne samo to, vsako jutro smo opazovali hindujce na obali, kamor so prihajali svečano oblečeni, molili ter v morje obredno spuščali skodelice rož in eksotičnega sadja.

Po vseh doživetjih na indijskem podkontinentu smo

Zaradi razburkanosti morja smo se kopali v hotelskem bazenu

Nad okoli 30 m visokim klifom so trgovine z utripom turizma

odhajali domov, v Slovenijo, obnovljeni, spočiti in z veliko novimi spoznanji.

Vse od letališča v Kochiju, od koder smo z letalom poleteli prek Dubaja do Benetk, smo med vožnjo opazovali nočni utrip, predvsem z lučmi obsijane naseljene kraje, kjer smo v marsikateri trgovski izložbi videli zapozneno, umetno, belo posuto in novoletno osvetljeno jelko. Da, čas hitro, na potovanju prehitro beži, zato se je od nje- ga težko ločiti.

Ob srečnem prihodu na brniško letališče nas je pozdravila s soncem obsijana Gorenjska.

Duhovnost hindujcev se v Varkali navezuje na Indijski ocean

